

12.09.2020

Către

Inalta Curte de Casație și Justiție

Subscrisa Partidul Național Țărănesc Creștin Democrat, Organizația Județeană Sălaj, având CIF 9390942, reprezentată prin Terheș Cristian Vasile, în calitate de președinte interimar, formulează, în cauza privind contestația constituirii Biroului Electoral Central pentru alegerea Senatului și a Camerei Deputaților 2020, prezenta

EXCEPȚIE DE NECONSTITUTIONALITATE

a următoarelor prevederi:

1. **art. 11 alin. (1), referitor la sintagma “format din 5 judecători ai Înaltei Curți de Casație și Justiție”, și alin. (2) din Legea 208/2015**, potrivit cărora:

“(1) La nivel național se constituie un Birou Electoral Central, format din 5 judecători ai Înaltei Curți de Casație și Justiție, președintele și vicepreședinții Autorității Electorale Permanente și din cel mult 12 reprezentanți ai partidelor politice, alianțelor politice, alianțelor electorale, conform legii, precum și un reprezentant desemnat de grupul parlamentar al minorităților naționale din Camera Deputaților.

(2) Desemnarea celor 5 judecători se face de președintele Înaltei Curți de Casație și Justiție, în ședință publică, în cea de-a treia zi de la stabilirea datei alegerilor, prin tragere la sorți dintre judecătorii în exercițiu ai Înaltei Curți de Casație și Justiție. Data, ora și locul ședinței publice de tragere la sorți se anunță în scris partidelor politice de către președintele Înaltei Curți de Casație și Justiție, cu cel puțin o zi înainte de ziua desfășurării, și se aduce la cunoștință publică prin presa scrisă și audiovizuală. La organizarea și desfășurarea tragerii la sorți poate participa câte un reprezentant, desemnat ca atare, al fiecărui partid politic. Rezultatul tragerii la sorți se consemnează într-un proces-verbal, semnat de președintele și de primmagistratul-asistent ai Înaltei Curți de Casație și Justiție. Procesul-verbal constituie actul de investire”.

în raport de prevederile art. 1 alin. (3) și (5), art. 2 alin. (1), art. 16, art. 21 și art. 37 alin. (1) din Constituție coroborate cu art. 11 și 20 din Constituție.

2. **Art. 19 alin. (2) din Legea 208/2015**, potrivit căruia:

“Contestațiile se depun la și se soluționează de către organismul electoral constituit la nivelul imediat superior celui la care funcționează biroul la care se referă contestația sau de către Înalta Curte de Casație și Justiție, în cazul în care contestația se referă la Biroul Electoral Central, în termen de cel mult două zile de la înregistrare. Decizia organismului electoral sau, după caz, hotărârea dată de Înalta Curte de Casație și Justiție este definitivă.”

și **art. 115 alin. (2) din Legea 208/2015**, potrivit căruia:

“Împotriva hotărârilor definitive, pronunțate de instanțele judecătorești potrivit prezentei legi, nu există cale de atac”.

În raport de prevederile art. 21 și art. 147 din Constituție.

Va solicitam ca, in temeiul art. 29 alin. (4) din Legea 47/1992 privind organizarea și funcționarea Curții Constituționale sa sesizati Curtea Constitutională cu aceasta excepție, in regim de urgenta, avand in vedere natura electorala a litigiului.

I. Cu privire la admisibilitatea excepției de neconstituționalitate

Din interpretarea logico-juridică a prevederilor art. 29 alin. (1), (2) și (3) din Legea nr. 47/1992 privind organizarea și funcționarea Curții Constituționale rezultă că pentru sesizarea Curții Constituționale cu o excepție de neconstituționalitate trebuie îndeplinite, în mod cumulativ, următoarele condiții:

- excepția să fie invocată în cadrul unui litigiu aflat pe rolul unei instanțe judecătorești sau de arbitraj comercial;
- excepția să aibă ca obiect neconstituționalitatea unei legi sau ordonanțe ori a unei dispoziții dintr-o lege sau dintr-o ordonanță în vigoare;
- norma vizată de excepție să aibă legătură cu soluționarea cauzei și să nu fi fost constatată ca fiind neconstituțională printr-o decizie anterioară a Curții Constituționale.

Toate aceste conditii sunt indeplinite in cauza de fata.

II. Motive de neconstituționalitate a textelor vizate de exceptia invocata

1. Neconstituționalitatea art. 11 alin. (1), referitor la sintagma ca Biroul Electoral Centra este “format din 5 judecători ai Înaltei Curți de Casație și Justiție”, si (2) din Legea 208/2015

1.1 Motive de neconstituționalitate extrinseca. Lipsa avizului Consiliului Superior al Magistraturii incalca prevederile art. 1 alin. (5) coroborat cu art. 133 alin. (1) din Constitutie.

Conform datelor inscrise in fisa legislativa a PL-x nr. 445/2015, devenit Legea 208/2015 rezulta ca singurul aviz cerut in cadrul procedurii de adoptare a legii a fost cel al Consiliului Legislativ¹.

Din urmarirea procesului legislativ al PL-x nr. 305/2020, publicat pe site-ul Camerei Deputatilor, rezulta ca singurele avize cerute in cadrul procedurii de adoptare a Legii 91/2020, prin care a fost modificat art. 11 alin.2 din Legea 208/2015 au fost cel al Consiliului Legislativ, respectiv cel al Consiliului Economic și Social².

Or, in conditiile in care ambele proiecte contineau si dispozitii referitoare la statutul judecatorilor si al procurorilor, avizul Consiliului Superior al Magistraturii cu privire la aceste norme era imperativ.

¹ http://www.cdep.ro/pls/proiecte/upl_pck.proiect?cam=2&idp=14971

² http://www.cdep.ro/pls/proiecte/upl_pck.proiect?cam=2&idp=18570

Potrivit prevederilor art. 133 alin. (1) din Constituție, Consiliul Superior al Magistraturii este garantul independenței justiției, motiv pentru care trebuie să acționeze în acest sens, inclusiv în ceea ce privește actele normative ce reglementează sau afectează activitatea autorității judecătorești.

În aceste condiții, conform prevederilor art. 38 alin. (3) din Legea nr. 317/2004 privind Consiliul Superior al Magistraturii:

“Plenul Consiliului avizează proiectele de acte normative care privesc activitatea autorității judecătorești”.

Normele juridice ce stabilesc în sarcina judecătorilor și / sau procurorilor exercitarea unor atribuții sau îndeplinirea unor funcții sunt în mod evident acte normative care privesc activitatea autorității judecătorești, fiind indiferent dacă acestea sunt incluse în legea privind statutul judecătorilor sau procurorilor sau în legi speciale.

Prin Decizia 221/2020, Curtea Constituțională a reținut că o normă cuprinsă într-o lege specială, ce reglementează însă statutul judecătorilor, instituind o nouă abatere disciplinară în sarcina acestora, este neconstituțională în raport de lipsa avizului Consiliului Superior al Magistraturii, reținând în considerente ca:

“50. (...) Proiectele de acte normative de reglementare primară care implică un aviz al Consiliului Superior al Magistraturii, indiferent că sunt proiecte de lege sau de ordonanțe de urgență, sunt cele care vizează statutul judecătorilor, inclusiv sub aspectul răspunderii disciplinare a acestora. De aceea, având în vedere art. 9 alin. (1) din Legea nr. 24/2000 privind normele de tehnică legislativă pentru elaborarea actelor normative, republicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 260 din 21 aprilie 2010, potrivit căruia în faza de elaborare a proiectelor de acte normative inițiatorul trebuie să solicite avizul autorităților interesate în aplicarea acestora, în funcție de obiectul reglementării, precum și art. 38 alin. (3) din Legea nr. 317/2004, Guvernul ar fi trebuit să solicite avizul Consiliului, ceea ce nu s-a întâmplat în cauza analizată.

51. Curtea reține că art. 134 alin. (4) din Constituție nu reglementează expres atribuția Consiliului Superior al Magistraturii de a aviza proiectele de acte normative ce privesc activitatea autorității judecătorești, ci stabilește că acesta îndeplinește și alte atribuții stabilite prin legea sa organică, în realizarea rolului său de garant al independenței justiției. Această dispoziție constituțională stabilește că, pe lângă atribuțiile cu consacrare constituțională ale Consiliului Superior al Magistraturii, acesta poate avea și atribuții de natură legală circumscrise rolului său prevăzut de art. 133 alin. (1) din Constituție. Prin urmare, atribuția Consiliului Superior al Magistraturii de a aviza acte normative în materia autorității judecătorești nu este una de natură constituțională, ci una legală stabilită în considerarea rolului său. Nesolicitarea avizului de natură legală are drept consecință încălcarea art. 1 alin. (5) coroborat cu art. 133 alin. (1) din Constituție. Curtea subliniază că atunci când o normă de reglementare primară stabilește obligativitatea solicitării avizului unei autorități publice pentru adoptarea unui act normativ, Parlamentul sau Guvernul, după

caz, are obligația procedurală de a-l solicita, indiferent că avizul are o natură consultativă sau conformă.(...)

54. *Având în vedere cele expuse, în cauza de față Curtea constată că nesolicitarea avizului de natură legală al Consiliului Superior al Magistraturii constituie o încălcare a art. 1 alin. (5) raportat la art. 133 alin. (1) din Constituție, ceea ce constituie, în mod implicit, o încălcare a art. 1 alin. (3) privind statul de drept."*

Argumentele Curtii Constitutionale precitate sunt perfect valabile și în cauza de față, astfel încât va solicita să constatați ca art. 11 alin. (1) și (2) din Legea 208/2015 sunt neconstituționale, din această perspectivă, în raport de art. 1 alin. (5) raportat la art. 133 alin. (1) din Constituție, ceea ce constituie, în mod implicit, o încălcare a art. 1 alin. (3) din Constituție privind statul de drept.

1.2 Motive de neconstituționalitate intrinsecă. Incompatibilitatea dintre funcția de judecător și procuror și cea de membru al birourilor electorale.

Potrivit art. 125 alin. (3) din Constituție, *"Funcția de judecător este incompatibilă cu orice altă funcție publică sau privată, cu excepția funcțiilor didactice din învățământul superior."*

Or, conform art. 7 alin.3 și 4 din Legea 208/2015:

"(3) În îndeplinirea atribuțiilor ce le revin, membrii birourilor electorale exercită o funcție ce implică autoritatea de stat. Exercițarea corectă și imparțială a funcției de membru al biroului electoral este obligatorie. Nerespectarea acestei obligații atrage răspunderea contravențională sau penală, după caz.

(4) Prin derogare de la prevederile Legii nr. 188/1999 privind Statutul funcționarilor publici, republicată, cu modificările și completările ulterioare, persoanele care ocupă funcții publice pot face parte din birourile electorale."

Din cuprinsul acestui articol se desprind două concluzii:

- funcția de membru al biroului electoral implică exercitiul autorității de stat;
- legiuitorul nu exclude judecătorii și procurorii de la regimul incompatibilităților, așa cum o face în cazul funcționarilor publici.

Ca atare, analizând concluziile precitate în contextul regulilor constituționale ale statului magistratilor, astfel cum acestea rezulta din și jurisprudența recentă a Curtii, rezulta că funcția de judecător sau procuror este incompatibilă cu cea de membru al biroului electoral.

Astfel, prin Decizia 45/2018, Curtea Constituțională a făcut un reviriment de jurisprudență în privința incompatibilităților judecătorilor și procurorilor, interpretând într-o manieră extrem de restrictivă art. 132 din Constituție³.

³ Schimbarea jurisprudenței în materie este evidentă și prin raportare la Decizia nr. 949/23.09.2008, prin care Curtea Constituțională a respins excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 58 alin. (1) din Legea nr. 303/2004 privind statutul judecătorilor și procurorilor. Examinând excepția de neconstituționalitate, Curtea a reținut că în preambulul O.U.G. nr. 50/2006, care a modificat prevederile de lege criticate, se menționează că trebuie reglementată de urgență situația în care judecători sau procurori urmează

Anterior, prin Decizia 326/2004, Curtea Constituțională reținuse ca:

*“Funcția de judecător la Înalta Curte de Casație și Justiție nu este incompatibilă cu calitatea de membru al Biroului Electoral Central, întrucât aceasta din urmă reprezintă o împuternicire legală de a face parte dintr-un organism electoral. Incompatibilitatea presupune imposibilitatea exercitării concomitente a două funcții publice ireconciliabile. Or, în speță, judecătorul care este desemnat în calitate de membru al Biroului Electoral Central încetează să desfășoare activitatea de judecată în cadrul Înaltei Curți de Casație și Justiție, dar, în virtutea legii, **el desfășoară o altă activitate în cadrul unei alte autorități publice.** De altfel, în această perioadă de timp, **el este considerat detașat**, potrivit articolului 116 alineatul (2) din Legea nr. 67/2004 pentru alegerea autorităților administrației publice locale, iar detașarea **exclue existența situației de incompatibilitate, tocmai prin faptul că împiedică, pe o perioadă limitată de timp, exercitarea concomitentă a celor două funcții.**”*

Această decizie a făcut obiectul unor critici sustinute, argumentându-se ca dezlegarea Curții Constituționale se bazează, pe de-o parte, pe reținerea greșită a situației de fapt – judecătorii nu sunt detașați și nici nu le este suspendată calitatea de judecător pe perioada cât sunt membri ai birourilor electorale, aceștia cumulează indemnizația de judecător cu cea de membru al biroului electoral –, și, pe de altă parte, ca o astfel de situație, chiar reală de ar fi, este irelevantă.

De asemenea, începând cu anul 2008-2009, magistratii au cerut sustinut abrogarea dispozițiilor ce privesc includerea lor ca membri în birourile electorale.

De exemplu, CSM susținea încă din 2008 ca:

*“Consiliul Superior al Magistraturii precizează faptul că, în repetate rânduri, a solicitat puterii legislative ca magistratii să nu fie implicați în birourile și oficiile electorale, **deoarece se încalcă principiul imparțialității justiției, independenței judecătorilor și separației puterilor în stat.***

*Consiliul Superior al Magistraturii s-a pronunțat nefavorabil asupra proiectului OUG privind unele măsuri pentru organizarea și desfășurarea alegerilor pentru autoritățile administrației publice locale deoarece conține dispoziții neconstituționale, **privind participarea magistratilor ca membri ai birourilor electorale, calitate incompatibilă funcției de judecător (...)**”⁴*

a fi detașați în cadrul unor instituții ale Uniunii Europene ori organizații internaționale ca urmare a obligațiilor internaționale asumate de România sau care vor decurge din statutul de membru al Uniunii Europene, situație care nu este acoperită în mod expres de cadrul legislativ în vigoare. Curtea a constatat că dispozițiile de lege criticate, care permit detașarea judecătorilor și procurorilor, cu acordul scris al acestora, în orice funcții, inclusiv cele de demnitate publică numite, la solicitarea instituțiilor respective, precum și la instituții ale Uniunii Europene sau organizații internaționale, nu sunt de natură să încalce normele constituționale privind incompatibilitățile funcției de judecător sau de procuror, prevăzute de art. 125 alin. 3 și de art. 132 alin. 2 din Legea fundamentală. Pe de altă parte, Curtea a arătat că judecătorul sau procurorul detașat într-o funcție publică încetează să mai exercite funcțiile specifice judecătorului sau procurorului și exercită atribuții specifice funcției publice în care a fost detașat. Prin Decizia 45/2018, Curtea Constituțională s-a îndepărtat însă de la toate aceste considerente, argumentând în sens contrar și constatând că dispozițiile similare ce privesc statutul judecătorilor și procurorilor sunt neconstituționale.

⁴ <https://www.juridice.ro/35243/csm-ref-participarea-magistratilor-birourilor-electorale.html>

Prin Decizia 45/2018, Curtea Constituțională a **revenit asupra jurisprudenței sale anterioare**, aratând explicit ca delegarea, detasarea, numirea în funcție sau orice altă procedură similară nu poate fi utilizată de legiuitor pentru a eluda prevederile constituționale legate de incompatibilitatea judecătorilor și a procurorilor.

În considerentele care au stat la baza acestei decizii, Curtea Constituțională a statuat ca:

“168. Introducerea acestor incompatibilități chiar în textul Constituției a avut în vedere instituirea și menținerea unui statut neutru și imparțial al persoanelor care își desfășoară activitatea în puterea judecătorească sau în cadrul Ministerului Public față de activitatea celorlalte puteri în stat. Dacă în privința judecătorilor acest obiectiv se află în corelație directă cu principiul independenței și al separației puterilor în stat, în privința procurorilor, care, deși nu fac parte din puterea judecătorească, ci din autoritatea judecătorească, legiuitorul constituant a dorit crearea unui statut care să le permită menținerea unei echidistanțe față de activitatea puterii legiuitoare și executive. (...) Curtea observă că [art. 1](#) din Legea nr. 303/2004 definește magistratura ca fiind activitatea judiciară desfășurată de judecători în scopul îndeplinirii justiției și de procurori în scopul apărării intereselor generale ale societății, a ordinii de drept, precum și a drepturilor și libertăților cetățenilor. Astfel, esența activității lor constă în aplicarea și interpretarea judiciară a legii și în conducerea și controlul activității de urmărire penală, după caz, **neputând desfășura activități specifice celei de legiferare sau de organizare și punere în aplicare a legii pe calea actelor administrative.** (...)

169. Spre deosebire de alte sisteme constituționale (spre exemplu, Germania sau Suedia; a se vedea Avizul nr. 806/2015 privind libertatea de expresie a judecătorilor, adoptat de Comisia de la Veneția, la cea de-a 103-a sa reuniune plenară din 19-20 iulie 2015), care sunt mai permissive în ceea ce privește compatibilitatea funcției de judecător cu cele de demnitate publică, în sistemul nostru constituțional normele antereferte sunt foarte stricte cu privire la incompatibilitățile care însoțesc funcția de judecător / procuror, rațiunea acestora fiind aceea de a evita confuziunea între aceste funcții și orice alte funcții publice sau private, indiferent de natura lor (politică sau economică). (...)

170. Având în vedere cele anterior expuse, Curtea constată că legiuitorul nu poate reglementa nicio excepție de la textele constituționale ale art. 125 [alin. \(3\)](#) și art. 132 [alin. \(2\)](#). A evita incompatibilitatea constituțională, printr-un mecanism formal de suspendare din funcție a judecătorului / procurorului, de care Consiliul Superior al Magistraturii ia act, echivalează tot cu o încălcare a Constituției. În condițiile în care Constituția fixează, în termeni imperativi, incompatibilitățile acestor funcții, legiuitorul nu poate să înlăture dispoziția constituțională. Atât timp cât persoana deține calitatea de judecător sau procuror nu poate exercita decât activitățile specifice acestor funcții. Numirea sau detașarea acestora în funcții de demnitate publică, indiferent de denumirea pe care acestea o poartă, nu poate fi acceptată prin prisma exigențelor Constituției, întrucât se

produce, în mod inevitabil, o modificare a felului muncii pe care aceștia o prestează, care, în realitate, justifică drepturile și obligațiile aferente statutului lor. Mai mult, întregul statut al judecătorului / procurorului, în mod axiomatic, se axează pe rolul lor constituțional, astfel cum este definit la [art. 124](#) și [125](#), respectiv [art. 131](#) și [132](#) din Constituție. Or, asumându-și, prin diverse mecanisme [numire/detașare], un rol diferit celui de înfăptuire a justiției și/sau de apărare a intereselor generale ale societății, a ordinii de drept, precum și a drepturilor și libertăților cetățenilor, se încalcă în mod direct, pe de o parte, principiul independenței judecătorului, principiul separației puterilor în stat și dispozițiile referitoare la rolul și incompatibilitățile judecătorului [art. 1 alin. (4), art. 124 și art. 125 alin. (3) din Constituție], iar, pe de altă parte, dispozițiile constituționale referitoare la rolul și incompatibilitățile care însoțesc statutul procurorului [art. 131 și 132 din Constituție].

174. (...) Așadar, nu este admis ca, pe calea detașării, judecătorul sau procurorul să încalce normele constituționale referitoare la incompatibilități, legiuitorului nefiindu-i permisă crearea unor procedee de eludare a unor interdicții de natură constituțională. Mai mult, acesta are obligația de a elimina din dreptul pozitiv soluțiile legislative constatate ca fiind neconstituționale (...).

Or, fata de dezlegările precitate, este evident că dispozițiile atacate ce permit unui judecător sau procuror să desfășoare o altă activitate ce implică exercitarea autorității de stat – precum cea de membru al biroului electoral – contravine flagrant prevederilor art. 1 alin. (4), art. 124 și art. 125 alin. (3), precum și art. 123 și 132 din Constituție.

De altfel, chiar dacă unele organisme internaționale, precum Comisia de la Venetia, recomandă includerea unui magistrat în comisii electorale⁵, această recomandare poate fi urmată doar în statele în care statutul judecătorilor și procurorilor permite acest lucru.

Or, în cazul României, așa cum a subliniat Curtea Constituțională în decizia precitată, **“spre deosebire de alte sisteme constituționale (spre exemplu, Germania sau Suedia; a se vedea Avizul nr. 806/2015 privind libertatea de expresie a judecătorilor, adoptat de Comisia de la Veneția, la cea de-a 103-a sa reuniune plenară din 19- 20 iulie 2015), care sunt mai permissive în ceea ce privește compatibilitatea funcției de judecător cu cele de demnitate publică, în sistemul nostru constituțional normele antereferate sunt foarte stricte cu privire la incompatibilitățile care însoțesc funcția de judecător/procuror”** – par. 169 Decizia 45/2018.

Mai mult, în documentul intitulat “Guidelines for Reviewing a Legal Framework for Elections” adoptat în 2013 de către OSCE - Office for Democratic Institutions and Human Rights (ODIHR) se atrage atenția statelor asupra acestui tip de prevederi din legislația electorală, aratându-se că:

“Exercitarea unor funcții executive în cadrul alegerilor de către judecători poate, totodată, să ridice probleme legate de separarea puterilor în stat, în special în cazul în care puterea

⁵A se vedea în acest sens pct.3.1 lit. d din Ghid de bune practici..., <http://www.roaep.ro/legislatie/wp-content/uploads/2013/03/Codul-de-bune-practici-in-materie-electorala.pdf>

„judecatoreasca este limitata din punct de vedere constitutional la solutionarea cauzelor din instante.”⁶

Or, exact aceasta este situatia in cazul Romaniei in conditiile in care, potrivit Constitutiei Romaniei, unicul rolul constitutional al judecatorilor este acela de infaptuire a justitiei, singura compatibilitate permisa fiind cu funcțiile didactice din învățământul superior.

Asa fiind, in mod vadit textele legale ce impun sau permit includerea judecatorilor si a procurorilor in birourile electorale sunt neconstitutionale, fiind contrare prevederilor art. 1 alin. (4), art. 124 și art. 125 alin. (3), precum si art. 123 si 132 din Constitutie.

1.3 Incalcarea principiului securitatii legislative in materie electorala

Alin. 2 al art. (11) a fost modificate prin Legea 91/2010, art. II, punctul 1.

Modificarile aduse prin Legea 91/2020 încălca art. 1 alin. (3) si (5) din Constitutie, atat din perspectiva stabilității normelor juridice în domeniul electoral, respectiv a principiului securității juridice, întrucât modificarea reglementărilor în ceea ce privește alegerile locale este operată cu mult mai puțin de un an până la data organizării acestora, cat si din perspectiva obligativitatii respectarii Constitutiei si a statului de drept.

Astfel, in ceea ce priveste principiul securității juridice în materie electorala, *Codul bunelor practici în materie electorală - Linii directoare și raport explicativ* adoptate de Comisia Europeană pentru Democrație prin Drept în cadrul celei de-a 52a sesiuni plene (Veneția, 18-19 octombrie 2002), la paragraful 65 din Raportul explicativ, prevede că:

„Ceea ce trebuie evitat este (...) modificarea lor frecventă sau cu puțin timp (mai puțin de un an) înainte de alegeri. Chiar în absența unei intenții de manipulare, modificările vor fi dictate de interesele iminente ale partidului politic”.

Comisia de la Venetia distinge între diferitele elemente de reglementare a procesului electoral, in functie de importanta lor, aratand ca:

*„66. Una din modalitățile de evitare a manipulărilor ar fi definirea în Constituție sau într-un text superior legii ordinare a elementelor celor mai sensibile (sistemul electoral propriu-zis, **componenta comisiilor electorale**, circumscripțiile sau regulile de constituire a circumscripțiilor). O altă soluție, mai flexibilă, ar fi de a stipula în Constituție ca, în cazul amendării legii electorale, vechiul sistem va rămâne aplicabil pe timpul viitoarelor alegeri - cel puțin dacă acestea au loc în anul următor - și că sistemul nou va fi aplicat începând cu scrutinele ulterioare.”*

⁶ “The performance of executive functions in elections by judges can, however, raise questions concerning the separation of powers, particularly in cases where judicial power is constitutionally limited to the adjudication of court disputes.”, documentul este disponibil aici <https://www.osce.org/files/f/documents/f/8/104573.pdf>

Or, Punctul 1 Articolul II din Legea 91/2020, ce modifica art. 26 alin. (1)-(4) și (13)-(15) **reglementează constituirea Biroului Electoral Central**, acesta fiind un element declarat expres de Comisie ca fiind unul sensibil și, deci, protejat de schimbări imprevizibile.

De altfel, prin avizul dat de Consiliul Legislativ, legiuitorul a fost avertizat expres asupra acestui viciu de neconstituționalitate.⁷

Ca atare, în cauza operează interdicția de modificare a acestora cu mai puțin de 1 an înainte de alegeri.

Astfel, aceste recomandări ale Comisiei de la Venetia au fost reținute de Curtea Constituțională în jurisprudența sa constantă (Decizia 51/2012, Decizia 334/2013, Decizia 146/2019).

Asa cum însăși Curtea Constituțională subliniază, acestea nu pot fi ignorate, chiar dacă nu au caracter obligatoriu prin ele însele.

În acest sens, în Decizia nr. 150/2020, Curtea Constituțională a statuat ca:

„66. (...) luând în discuție forța juridică a dispozițiilor Codului bunelor practici în materie electorală, a reținut că, „întrădeavăr, acest act nu are un caracter obligatoriu, însă recomandările sale constituie coordonate ale unui scrutin democratic, în raport cu care statele - care se caracterizează ca aparținând acestui tip de regim - își pot manifesta opțiunea liberă în materie electorală, cu respectarea drepturilor fundamentale ale omului, în general, și a dreptului de a fi ales și de a alege, în special”. De altfel, Codul bunelor practici în materie electorală este reținut ca document internațional relevant și în jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului (de exemplu, Hotărârea din 11 iunie 2009, pronunțată în Cauza Petkov și alții împotriva Bulgariei, sau [Hotărârea din 2 martie 2010, pronunțată în Cauza Grosaru împotriva României](#)).

67. Instabilitatea legislativă în materie electorală, determinată de modificarea acestei legislații, cu precădere în anii electorali, s-a relevat a fi nu doar un factor de incertitudine juridică, ci și o cauză a deficiențelor acestei legislații, constatate cu prilejul aplicării sale. În cazul în care au fost aduse modificări substanțiale legii electorale cu mai puțin de 1 an înainte de data alegerilor, observând că modificările operate de lege au generat „dificultăți suplimentare autorităților însărcinate cu aplicarea sa, sub aspectul adaptării la procedura nou instituită și operațiunile de ordin tehnic pe care aceasta le presupune”, „dificultăți în exercitarea dreptului de vot, dificultăți care pot avea ca efect, în cele din urmă, restrângerea exercițiului acestui drept”, Curtea (a se vedea [Decizia nr. 51 din 25 ianuarie 2012](#)) a constatat neconstituționalitatea legii supuse controlului prin raportare la dispozițiile constituționale ale [art. 1 alin. \(3\)](#) și (5) privind statul de drept și obligația respectării [Constituției](#). Așadar, Curtea a subliniat necesitatea stabilității legilor în materia electorală, ca expresie a principiului securității juridice.

⁷ A se vedea pct. I.4 din aviz, ce se găsește aici: <http://www.cdep.ro/proiecte/2020/300/00/5/cl387.pdf>

(...)

77. Prin urmare, având în vedere că sunt întrunite ambele aspecte care atrag incidența principiului securității juridice, Curtea constată că, prin adoptarea Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 26/2020, legiuitorul nu a respectat obligația de a se abține de la modificarea cadrului normativ în materie electorală, astfel cum aceasta a fost dezvoltată în jurisprudența Curții Constituționale, și nici recomandările Codului bunelor practici în materia electorală elaborat de Comisia Europeană pentru Democrație prin Drept (Comisia de la Veneția). Modificând elemente esențiale privind exercitarea drepturilor electorale cu mai puțin de un an înaintea alegerilor parlamentare la termen sau anticipate, legiuitorul a încălcat dispozițiile constituționale ale art. 1 alin. (3) și (5) privind statul de drept, obligația respectării Constituției și principiul securității juridice.

Aceasta decizie a Curtii Constitutionale a fost publicată la 17 martie 2020,⁸ și prin ea a fost stabilit în mod clar și neechivoc ca orice modificare a unor elemente esențiale privind exercitarea drepturilor electorale cu mai puțin de un an înaintea alegerilor este neconstituțională.

În ceea ce privește efectele deciziei Curtii Constituționale, prin Decizia 392/2017, Curtea Constituțională a statuat ca „întrucât toate considerentele din cuprinsul unei decizii sprijină dispozitivul acesteia, (...) autoritatea de lucru judecat și caracterul obligatoriu al soluției se răsfrâng asupra tuturor considerentelor deciziei”.

Ulterior, prin Decizia 650/2018, Curtea Constituțională a reluat importanța respectării dezlegărilor cuprinse în deciziile sale, sublinind că:

„Decizia Curții Constituționale face parte din ordinea juridică normativă [a se vedea Decizia nr. 847 din 8 iulie 2008, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 605 din 14 august 2008], (...). Totodată, întrucât nu poate fi separată de efectele de drept constituțional pe care aceasta le produce, decizia se prezintă ca un tot unitar sub aspectul naturii și efectelor sale juridice. (...) Deciziile simple (sau extreme) de admitere a sesizărilor de neconstituționalitate sau cele sub rezervă de interpretare constituie un izvor formal distinct al dreptului constituțional, preiau forța juridică a normelor constituționale pe care le interpretează și se adresează tuturor subiecților de drept. Prin urmare, deși are caracter jurisdicțional, art. 147 alin. (4) din Constituție conferă deciziei antereferite forța normelor constituționale, pe care nu o limitează la cazul dat, ci îi atribuie un caracter erga omnes, ceea ce înseamnă că ea trebuie respectată și aplicată de către toate subiectele de drept cărora li se adresează.”

Asadar, modificările aduse prin Legea 91/2020 încalcă dispozițiile constituționale ale art. 1 alin. (3) și (5) privind statul de drept, obligația respectării Constituției și principiul securității juridice.

⁸ <http://legislatie.just.ro/Public/DetaliiDocumentAfis/223859>

2. **Neconstituționalitatea art. 19 alin. (2) din Legea 208/2015:**

„Contestațiile se depun la și se soluționează de către organismul electoral constituit la nivelul imediat superior celui la care funcționează biroul la care se referă contestația sau de către Înalta Curte de Casație și Justiție, în cazul în care contestația se referă la Biroul Electoral Central, în termen de cel mult două zile de la înregistrare. Decizia organismului electoral sau, după caz, hotărârea dată de Înalta Curte de Casație și Justiție este definitivă.”, în ceea ce privește caracterul definitiv al acestor decizii;

Precum și neconstituționalitatea **art. 115 alin. (2) din Legea 208/2015:**

“Împotriva hotărârilor definitive, pronunțate de instanțele judecătorești potrivit prezentei legi, nu există cale de atac”.

Prin aceste reglementări, legiuitorul exclude cu totul exercitarea cailor de atac în cazul litigiilor legate de constituirea Biroului Electoral Central. Astfel, chiar în cazul prezentei cauze, dacă CCR ar admite excepția invocată de subscrisa în prezenta cauză, articolele atacate ne lipsesc de orice remediu procesual de care am putea utiliza la nevoie, lăsând decizia Curții Constituționale lipsită de efecte chiar în cauza în care a fost invocată.

Or, prin Decizia 1106/2010, Curtea Constituțională a reținut ca:

*“În ceea ce privește admisibilitatea cererii de revizuire, aceasta se va întemeia, în mod evident, pe decizia Curții Constituționale, dacă dispoziția legală declarată neconstituțională a avut o înrâurire decisivă asupra hotărârii pronunțate în cauză. Reglementarea legislativă este firească și echitabilă, atâta vreme cât, în cauza respectivă, părțile, dând dovadă de diligență, au invocat excepția de neconstituționalitate, înțelegând să se folosească de acest mijloc de apărare în scopul valorificării drepturilor și intereselor lor legitime. **Dimpotrivă, lipsa reglementării unei căi de atac ar fi lipsită de fundament însuși controlul de constituționalitate, întrucât ar fi pus părțile în imposibilitatea de a beneficia de efectele deciziei Curții, deci ale controlului de constituționalitate pe care ele l-au declanșat, împrejurare ce ar fi echivalat cu o veritabilă sancțiune aplicabilă acestora.**”*

Prin [Decizia nr. 866 din 10 decembrie 2015](#), paragraful 30, Curtea Constituțională a subliniat ca:

*“În cadrul procesului judiciar, excepția de neconstituționalitate se înscrie în rândul excepțiilor de procedură prin care se urmărește împiedicarea unei judecăți care s-ar întemeia pe o dispoziție legală neconstituțională. **Constatarea neconstituționalității unui text de lege ca urmare a invocării unei excepții de neconstituționalitate trebuie să profite autorilor acesteia și nu poate constitui doar un instrument de drept abstract, întrucât și-ar pierde caracterul concret.**”*

De asemenea, aceleași considerente sunt reluate și în Decizia 126/2016, unde, examinând efectul admiterii unei excepții de neconstituționalitate, Curtea Constituțională a decis ca:

“ 24. În ceea ce privește efectele unei decizii de admitere a excepției de neconstituționalitate (...) Curtea reține că aceasta nu poate constitui doar un instrument de drept abstract, prin

*aplicarea deciziilor de constatare a neconstituționalității numai raporturilor juridice care urmează a se naște, deci unor situații viitoare ipotetice, întrucât **și-ar pierde esențialmente caracterul concret.***

(...)

*34. (...) În speță, Curtea constată că motivul substanțial **și imperios** care justifică derogarea de la principiul autorității de lucru judecat îl constituie decizia de admitere a excepției de neconstituționalitate, pronunțată de instanța de contencios constituțional.”*

Ca atare, o norma legală ce lipsește de orice efect admiterea unei excepții de neconstituționalitate asupra situației procesuale a părții care a invocat-o, așa cum este cazul normei atacate, lipsește de efecte decizia Curții Constituționale și contravine flagrant caracterului obligatoriu al acestora consacrat de art. 147 alin. (4) din Constituție, în interpretarea dată de CCR în jurisprudența precitată.

Dintr-o altă perspectivă, există situații în care prin căile extraordinare sunt corectate tocmai aspecte esențiale ale dreptului la un proces echitabil, în lipsa acestora accesul la instanța rămanând pur iluzoriu.

Spre exemplu, sunt motive de contestație în anulare atunci când instanța de apel sau recurs nu s-a pronunțat asupra unuia dintre motivele invocate sau a pronunțat hotărârea în lipsa părților, care nu au fost legal citate.

De asemenea, atunci când în mod vădit judecătorii au fost lipsiți de imparțialitate – un judecător a fost condamnat pentru o infracțiune cu privire la pricina sau a fost sancționat disciplinar în legătură cu cauza – există motiv de revizuire.

Tot revizuirea este singurul mijloc eficient de restabilire a unui drept fundamental încălcat – atunci când Curtea Europeană a Drepturilor Omului a constatat o încălcare a drepturilor sau libertăților fundamentale datorată unei hotărâri judecătorești, iar consecințele grave ale acestei încălcări continuă să se producă.

Invocarea unei excepții de neconstituționalitate devine ineficientă dacă se elimină calea de atac a revizuirii, ce permite invocarea ca motiv de anulare a hotărârii definitive tocmai a faptului că, după ce hotărârea a devenit definitivă, Curtea Constituțională s-a pronunțat asupra excepției invocate în acea cauză, declarând neconstituțională prevederea care a făcut obiectul acelei excepții.

În toate aceste situații, deși formal accesul la justiție a fost recunoscut, hotărârea definitivă este lovită de vicii atât de grave, încât dreptul la un proces echitabil a fost complet lipsit de substanță sa.

Or, Curtea Constituțională, în urma unui reviriment de jurisprudență prin Decizia **369/2017**, “a acordat o protecție efectivă drepturilor și libertăților fundamentale, în ceea ce privește contestația în anulare, revizuirea și recursul, căi extraordinare de atac, prin sporirea garanțiilor procesuale ale accesului liber la justiție și ale dreptului la un proces echitabil”.

Ca atare, Curtea Constituțională a dispus reducerea „marjei de apreciere a legiuitorului în domeniul căilor extraordinare de atac și al sporirii garanțiilor care însoțesc accesul liber la justiție în condițiile în care și căile extraordinare de atac reprezintă un aspect al accesului liber la justiție ([Decizia nr. 462 din 17 septembrie 2014](#), precitată, paragraful 27)”.
WWW.LUMEAJU.SALAJ.RO

Aceste rigori în garantarea drepturilor fundamentale ale omului, și cu atât mai mult în cele ce privesc desfășurarea alegerilor libere și corecte, ce sunt fundamentul garanției tuturor celorlalte drepturi, trebuie aplicate și în cauza de față.

Așa fiind, rezulta în mod neîndoielnic că lipsirea cetățeanului de orice cale extraordinară de atac, chiar și în cazul unor vicii extrem de grave ale hotărârii definitive, ce echivalează practic cu lipsa oricărei judecări echitabile, contravine rigorilor impuse de art. 21 alin. (1) din Constituție.

În consecință, față de toate aceste considerente, vă solicităm sesizarea Curții Constituționale cu privire la neconstituționalitatea textelor legale arătate în cuprinsul prezentei cereri.

Cu stimă,

Cristian Terheș
Președinte interimar
Organizația Județeană Sălaj PNȚCD